

Stappenplan invoering WMO

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Stappenplan invoering WMO

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
2.	Prestatievelden WMO	4
2.1.	Inleiding.....	4
2.1.1.	Overzicht prestatievelden WMO	4
2.2.	Contouren WMO	5
2.3.	Rol gemeente	5
2.4.	Tijdspad invoering WMO	6
2.5.	Financiering en verantwoording.....	6
3.	Vorbereiden en invoeren WMO	8
3.1.	Twee uitersten voor de implementatie van de WMO	8
3.2.	De Edese aanpak	9
3.3.	Stappenplan implementatie WMO	10
4.	Voorstel werkwijze implementatie WMO	12
4.1.	Projectorganisatie	12
4.2.	Oriëntatie op maatschappelijke ondersteuning	13
4.3.	Opdrachten per werkgroep	14
4.4.	Inzet personele capaciteit	14
4.5.	Invoeringskosten WMO 2005	14
4.6.	Planning invoering WMO	16
	werkgroep informatie en advies.....	18
	werkgroep enkelvoudige huishoudelijke verzorging	19
	werkgroep vierjaren-plan en inspraak	20
	werkgroep gebiedsgerichte aanpak.....	21

1. Inleiding

De WMO vervangt op 1 januari 2006 de Welzijnswet, de Wvg en onderdelen van de AWBZ. De WMO beoogt een lokaal stelsel te bieden van maatschappelijke ondersteuning dat beter aansluit bij de behoefte aan ondersteuning in de directe omgeving en dat de verantwoordelijkheden duidelijk regelt. Het doel van de WMO is dat iedereen – oud en jong, gehandicapt en niet-gehandicapt, met en zonder problemen - maatschappelijk mee kan doen.

De WMO gaat uit van de volgende **uitgangspunten**:

1. mensen zijn zo veel mogelijk zelf verantwoordelijk
2. gezonde mensen zijn solidair met gehandicapten, zorgbehoevende ouderen en psychiatrische patiënten
3. iedereen moet zo volwaardig mogelijk kunnen deelnemen in de samenleving
4. goede zorg voor mensen die het echt nodig hebben
5. minder overheidsregels (bureaucratie)

De rode draad is dat het kabinet op een (financieel) beheersbare manier zorg en ondersteuning wil bieden aan mensen die dat echt nodig hebben. De uitvoering moet sterk verbeterd worden om de groei van de uitgaven te beheersen. Daarvoor is een solidair stelsel nodig. Het kabinet kiest voor een drieslag:

1. *Burgers* die dat kunnen moeten meer dan nu het geval is zelf oplossingen bedenken in de eigen sociale omgeving voor problemen die zich voordoen.
2. *Gemeenten* moeten zorgen voor een goed samenhangend stelsel van ondersteuning voor hun burgers, die niet goed in staat zijn zelf oplossingen te bedenken.
3. Het *rijk* zorgt voor een AWBZ die verzekert waarvoor ze is bedoeld: zware en chronische en continue zorg die grote financiële risico's voor individuen met zich meebrengt en die particulier niet te verzekeren is.

Kortom, zelf wat zelf kan, lokaal wat lokaal kan en verzekerd wat verzekerd moet.

De WMO is een reactie op een aantal problemen. De vraag naar zorg en ondersteuning van burgers neemt toe als gevolg van de vergrijzing. De burgers leunen te veel op de overheid voor de organisatie van zorg en welzijn en hebben een wettelijk recht op verstrekkingen en voorzieningen. De kosten van zorg (AWBZ) zijn onbeheersbaar en onhoudbaar geworden. Er is te weinig samenhang in voorzieningen, er ontbreekt vaak een netwerk van zorg en dienstverlening in de buurt. Verschillende regelingen zijn onnodig ingewikkeld om zorg en ondersteuning op maat te regelen. Het ontbreekt vaak aan een sluitende keten van welzijn en zorg. Gemeenten hebben onvoldoende mogelijkheden regie te voeren over samenhangende activiteiten van zorg, wonen, welzijn en dienstverlening.

De aanname bij de WMO is dat *wanneer* er goed inclusief beleid gevoerd wordt *én als* de samenleving als geheel de verantwoordelijkheid neemt om zelfredzaamheid en participatie te bevorderen van (potentieel) kwetsbare mensen, *én als* ieder individu dat ook doet, *dan* zijn er minder individuele en specifieke voorzieningen nodig.

Opdracht aan de gemeente:

1. het voeren van algemeen beleid (*collectieve voorzieningen*) gericht op bevorderen van zelfredzaamheid van burgers, hun maatschappelijke participatie en de leefbaarheid van de woonomgeving.
2. het leveren van *individuele voorzieningen* van maatschappelijke zorg aan mensen die daarop aangewezen zijn.

2. Prestatievelden WMO

2.1. Inleiding

Gemeenten zijn tot nu toe verantwoordelijk voor de Welzijnswet en de Wvg. Dit wordt nu aangevuld met onderdelen uit de AWBZ. De verantwoordelijkheden worden geordend in een aantal prestatievelden. Deze vervangen de beleidsterreinen waar de gemeente nu ook al verantwoordelijk voor is: welzijn gehandicapten, welzijn ouderen, welzijn jeugd, sport, maatschappelijke dienstverlening, sociaal-cultureel werk en dergelijke. De WMO legt anders dan de huidige Wvg (concrete voorzieningen) in meer algemene termen vast op welke terreinen de gemeente een voorzieningenbeleid moet voeren. Welke voorzieningen de gemeente realiseert is een zaak van gemeentelijke besluitvorming. Ook de voorzieningen worden geordend in prestatievelden. Er zijn 7 prestatievelden benoemd:

2.1.1. OVERZICHT PRESTATIEVELDEN WMO

Prestatieveld	zoals:	nu
Algemene voorzieningen op het terrein van maatschappelijke participatie en ondersteuning .	Sociale activering, hulp bij geldproblemen, algemene jeugdvoorzieningen, algemene voorzieningen voor ouderen.	Welzijnswet
Voorzieningen op het gebied van informatie en advies voor maats. ondersteuning.	Voorlichtingsloketten; adviesfuncties	Welzijnswet
Voorzieningen voor het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers .	Ondersteunen mantelzorg, steun aan vrijwilligerswerk	AWBZ, (premiesubsidie-regeling) en welzijnswet
Versterken van de sociale samenhang in en leefbaarheid van wijken en buurten	Activiteiten om burgers meer bij de wijk te betrekken.	Welzijnswet
Preventieve voorzieningen voor kinderen, jeugdigen of ouders met problemen met opgroeien of opvoeden	Voorzieningen op het terrein van signaleren, toeleiden naar en wegwijs maken in het hulpaanbod, pedagogische hulp en coördinatie van zorg	Welzijnswet
Voorzieningen voor gehandicapten , chronische psychiatrische patiënten en mensen met psychische of psychosociale problemen, en ouderen , voor het vergroten en/of ondersteunen van de zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en zelfstandig functioneren.	Rolstoelen en scootmobielen; huishoudelijke verzorging; woningaanpassingen; begeleiden bij zelfstandig wonen; informatie, advies, hulp voor mensen die zichzelf slecht kunnen redden; dagbesteding ouderen; maaltijdvoorziening; sociale alarmering; vervoersvoorzieningen.	Wvg, onderdelen AWBZ, welzijnswet
Voorzieningen voor maatschappelijke opvang , vrouwenopvang en melding van huiselijke geweld	Kortdurende of tijdelijke dag- en nachtopvang bij crisis; idem voor slachtoffers van huiselijk geweld; begeleiden bij zelfstandig wonen; melden van een advies bij huiselijk geweld.	Welzijnswet (doeluitkering)

De concrete voorstellen die het kabinet voor de AWBZ doet, zijn:

- Op ondersteuning gerichte aanspraken (enkelvoudige huishoudelijke zorg, ondersteunende en activerende begeleiding) voor mensen die niet voor “verblijf” geïndiceerd zijn, verdwijnen samen met een aantal subsidieregelingen uit de AWBZ en worden onderdeel van de WMO.
- De functie “verblijf” wordt in de AWBZ beperkt tot mensen die dat echt nodig hebben.
- Extramurale ggz-zorg en de intramurale ggz-zorg gaan over naar de toekomstige Zorgverzekeringswet (ZVW).
- De uitvoering van de AWBZ wordt verbeterd door onder meer centraliseren van de indicatiestelling en meer prikkels bij het zorgkantoor voor het inkopen van goede en betaalbare zorg.

Zo worden de WMO en AWBZ samen een nieuw stelsel voor langdurige zorg en ondersteuning. Het rijk wil hiermee een krachtige impuls geven aan de extramuralisering in de zorg en tegemoet komen aan de wensen van burgers zo lang mogelijk zelfstandig te functioneren.

2.2. Contouren WMO

De WMO regelt de verantwoordelijkheid van de lokale overheid om voor de maatschappelijke ondersteuning stimulerend beleid te voeren waarop de burgers de gemeente kunnen aanspreken. De WMO is géén “voorzieningenwet”. Wel heeft de lokale overheid een taak om bijvoorbeeld maatschappelijke opvang, ondersteunende voorzieningen voor mantelzorgers, opvoedingsondersteuning of lokaal vervoer voor gehandicapten en ouderen te regelen.

Naast het beleid inzake de prestatievelden moet de gemeente zorg dragen voor:

- informatie en advies over ondersteuning op grond van de WMO
- belangenbehartiging en inspraak van burgers en lokale organisaties
- periodiek beleidsplan (eens in de 4 jaar)

De WMO heeft gevolgen voor de *burgers*. Naast een grotere betrokkenheid bij het gemeentelijk beleid voor wonen, zorg en welzijn wordt de burger geconfronteerd met een grotere eigen verantwoordelijkheid en het organiserend vermogen van de *civil society*. De burger zal naar draagkracht de eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. Een aantal verzekerde rechten verdwijnen en de burger weet nog niet welke voorzieningen er komen en hoe toegankelijk deze zijn. Nog onduidelijk is ook welke keuzevrijheid de gemeente biedt bij het aanbod van voorzieningen. Daarnaast bestaat het risico van verschraling van het voorzieningenaanbod, wanneer de budgetten niet toereikend zijn om aan de vraag te voldoen. Dit zijn zaken waarover het bestuur van de gemeente zich nog kaderstellend moet uitspreken bij de invoering van de WMO. Naast deze kaderstellende rol heeft de gemeente de volgende rollen:

2.3. Rol gemeente

- Lokale **beleidsvrijheid**: integraal gemeentelijk beleid en integraal voorzieningenaanbod, waarbij verschillen tussen de gemeenten wordt geaccepteerd.
- Lokale **resultaten**: gemeenten kunnen deels de diensten inkopen, deels actief bemiddelen tussen partijen. Gemeente bepaalt wat nodig is en kan anderen uitnodigen dit aan te bieden.
- Lokale **regie**: gemeente voert regie over keten van wonen, zorg en maatschappelijke ondersteuning (gemeentelijke diensten, woningcorporaties, zorgaanbieders, verzekeraars (zorgkantoren), welzijnsinstellingen etc.)
- Lokale **voorzieningen**: is een publieke verantwoordelijkheid met primaat van de private uitvoering
- Lokale **aanbod en vraag**: volgen, monitoren en informeren

De belangrijkste kans voor gemeenten ligt in de mogelijkheid een integraal en op de vraag afgestemd voorzieningenaanbod van wonen, welzijn en zorg te creëren. Daar staat tegenover dat de invulling van deze gemeentelijke regierol niet zonder slag of stoot tot stand zal komen:

- tegenstelling tussen concurrentie en samenwerking tussen instellingen
- gebrek aan sturingsinstrument (geen wettelijke bevoegdheid)
- gemeente is afhankelijk van zorgkantoor of zorgaanbieders voor informatievoorziening
- deskundigheid gemeente op verschillende beleidsterreinen moet aan elkaar geknoopt worden
- financiële risico's en verschraling voorzieningenniveau

2.4. Tijdsfad invoering WMO

De WMO wordt gefaseerd ingevoerd. Het wetsontwerp komt in het voorjaar van 2005 in de Tweede Kamer. Momenteel circuleert een concept-wetsvoorstel, waar betrokken organisaties al publiekelijk op reageren.

2006

- a. de **Welzijnswet 1994** vervalt
- b. de **Wvg** vervalt
- c. AWBZ: de functie **enkelvoudige huishoudelijke verzorging** gaat over in WMO
- d. AWBZ/ZFW **subsidiereregelingen** gaan op in de WMO:
  - diensten bij wonen
  - doventolken (behalve tolken voor doofblinden)
  - zorgvernieuwingsprojecten GGZ
  - initiatieven OGZ
  - begeleiding instellingen voor maatschappelijke opvang
  - subsidieregeling coördinatie vrijwillige thuishulp en mantelzorg (behalve netwerken palliatieve zorg)

2007

- AWBZ: de functie **ondersteunende en activerende begeleiding** gaat over in WMO
- AWBZ: **vervoer naar dagactiviteiten** wordt de verantwoordelijkheid van degene die verantwoordelijk is voor ondersteunende en activerende begeleiding

2008

AWBZ/ZFW: de subsidieregeling **MEE-organisaties** (hulpverlening gehandicapten) en **Integrale Vroeghulp** gaat op in de WMO.

2.5. Financiering en verantwoording

Gemeenten worden volledig financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet. De financiering gaat via de algemene uitkering uit het Gemeentefonds.

De WMO wordt gefinancierd met

- het geld in het gemeentefonds voor **welzijn**, naar schatting € 3 miljard
- het geld in het gemeentefonds voor de **Wvg**, naar schatting € 1,1 miljard
- het geld overgeheveld uit de **AWBZ**, naar schatting € 1 tot 1,6 miljard (zie bijlage1)

Het geld voor welzijn, Wvg en de overheveling uit de AWBZ gaat zogenaamd "schoon aan de haak" over naar de gemeenten zonder efficiencykorting. Er wordt nog een verdeelmodel ontwikkeld. Echter, er wordt geen rekening gehouden met de toenemende vraagontwikkeling en de vergrijzing.

De verantwoording van de uitvoering is horizontaal geregeld. De wet gaat uit van horizontale bestuurlijke relaties, waarbij de gemeente verantwoording aflegt aan de burgers en de geleverde prestaties kan vergelijken met die van andere gemeenten (benchmark). De rijksoverheid stelt wel regels vast:

- op welke terreinen de gemeente beleid moet voeren
- hoe de financiering geregeld is
- wie betrokken zijn bij de beleidsvoorbereiding
- hoe de prestaties zichtbaar gemaakt moeten worden.

Binnen deze randvoorwaarden kunnen gemeenten in grote mate zelf bepalen hoe zij de wet uitvoeren. De uitvoering van de WMO is dus een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Het rijk is verantwoordelijk voor de doelmatigheid van de WMO als geheel. Dit houdt in dat de gemeente wel een zekere informatieplicht over de uitvoering aan het rijk heeft.

3. Voorbereiden en invoeren WMO

De invoering van de WMO heeft gevolgen voor alle partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van de Welzijnswet en de Wvg en delen van de AWBZ. De verantwoordelijkheden van burgers, gemeenten en verzekeraars worden anders. Gemeenten krijgen een bredere ondersteuningstaak dan nu het geval is. Bovendien kunnen gemeenten contracten sluiten met zorgaanbieders om de in de WMO vereiste diensten aan te bieden. De zorgaanbieders worden voor een deel van hun activiteiten afhankelijk van afspraken met gemeenten.

Gemeenten moeten beleidsmatig, organisatorisch en financieel invulling gaan geven aan de eigen nieuwe rol voor zorg en ondersteuning van burgers en tegelijkertijd de burgers helpen om de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid waar te maken.

Gemeenten doen er goed aan te zoeken naar effectieve sturings- en beheersmogelijkheden voor de uitvoering van de WMO. Het gaat om het vinden van een goed evenwicht tussen kwalitatief hoogwaardige en vraaggestuurde dienstverlening en het beheersbaar maken van de kosten. Dit kan op vier hoofdthema's:

- interne en externe **regie** voeren op voorzieningen wonen, zorg en welzijn
- versterken **civil society** door faciliteren van goedkope vormen van diensten, zorg en ondersteuning
- organiseren van **collectieve voorzieningen** gericht op zelfredzaamheid en participatie
- organiseren van goede prijs-kwaliteitverhouding rond **individuele verstrekkingen**

3.1. Twee uitersten voor de implementatie van de WMO

	Brede insteek:	Smalle insteek:
	<ul style="list-style-type: none"> • initiatief • • beleidsontwikkeling 	<ul style="list-style-type: none"> • • • beleidsontwikkeling
Interne en externe regie	<ul style="list-style-type: none"> • visieontwikkeling • vraag&aanbod • sterke externe regierol 	--
Versterking civil society	<ul style="list-style-type: none"> • ondersteunen mantelzorg • vrijwilligerswerk • preventief jeugdbeleid 	--
Collectieve voorzieningen	<ul style="list-style-type: none"> • voorzieningen van wonen, zorg en welzijn gericht op beperken vraag naar individuele voorzieningen • toegangspoort voor zorg en ondersteuning die goedkoop en collectief zijn 	<ul style="list-style-type: none"> • handhaven bestaand beleid
Individuele verstrekkingen	<ul style="list-style-type: none"> • gemeente voert Wvg uit • enkelvoudige huishoudelijke verzorging • informatie&advies • eigen bijdrageregeling 	<ul style="list-style-type: none"> • gemeente voert Wvg uit • enkelvoudige huishoudelijke verzorging • informatie&advies • eigen bijdrageregeling

De **smalle insteek** voor de implementatie van de WMO heeft als voordeel dat deze een minder grote investering van tijd en beleidscapaciteit vraagt. Ook al vergt de smalle benadering overigens ook de nodige inspanning. Nadeel van de smalle insteek is dat de gemeente geen sturingsinstrument ontwikkelt voor goedkopere vormen van zorg en ondersteuning via collectieve voorzieningen. Bij financiële tekorten is de burger de dupe: verschraving voorzieningenaanbod en/of hogere eigen bijdrages.

De **brede insteek** heeft als voordeel dat het risico van de smalle insteek wordt voorkomen. Bovendien wordt direct een brede betrokkenheid gestimuleerd van het maatschappelijk middenveld, burgers en de politiek. Een nadeel van het bredere insteek is dat het veel investeringen kost om een dergelijk instrument te ontwikkelen.

In de praktijk zal een verantwoorde mix moeten worden gevonden: de onderstaande Edese aanpak komt daaraan tegemoet.

3.2. De Edese aanpak

In Ede speelt momenteel een aantal ontwikkelingen op het gebied van woonservicegebieden, herstructurering sociaal-cultureel werk, brede schoolontwikkeling (School&Partners) en wijkgericht werken.

De kunst is om deze ontwikkelingen integraal en in onderlinge samenhang te brengen. De WMO lijkt daarvoor nu de meest logische ingang.

De kern van de ontwikkelingen in Ede is de **gebiedsgerichte benadering** voor de functies van wonen, zorg en welzijn. Op wijkniveau worden deze functies opnieuw ingericht en georganiseerd. Doel is het bevorderen van de leefbaarheid en samenhang in buurt en wijk. Te denken valt aan het versterken van maatschappelijke verbanden van burgers en de zorg voor jongeren die een verhoogd risico hebben op ontwikkelingsachterstand of schooluitval.

Daarnaast is Ede bezig met de realisering van levensloopbestendige wijken, waarin ouderen en mensen met een functiebeperking zo lang mogelijk zelfstandig kunnen functioneren. Ook hier staat het gebiedsgericht werken centraal: er komt een op de (wijk)vraag afgestemd programma-aanbod van woon-, zorg- en welzijnsactiviteiten en er komen multidisciplinaire wijkteams voor zorg en welzijn.

Concreet staat de gemeente voor de opdracht de **functies van wonen, zorg en welzijn**¹ te optimaliseren. Dit wordt momenteel op de volgende manier opgepakt.

Wonen:

Streven naar voldoende en passende zelfstandige woonruimte voor diverse doelgroepen (zoals oudere zorgbehoevenden, lichamelijk gehandicapten, verstandelijk gehandicapten of ex-psychiatrisch patiënten), goed gespreid over de gemeente Ede. Als uitgangspunt wordt hiervoor het Laagland-advies genomen "Wonen zonder en met zorg", waarin de opgave voor wonen en zorg tot 2015 voor de gemeente Ede berekend is.

- *kwantitatief*: aantal nu en in de toekomst benodigde woningen voor doelgroepen, afgezet tegen het aantal nu geschikte woningen.
- *kwantitatief*: eisen aan de woning zelf (levensloopbestendig) of aan de plek van de woningen ten opzichte van algemene of specifieke zorg- en welzijnsfuncties.

Zorg en ondersteuning

Het gaat dan om de voorzieningen die niet meer vallen onder de nieuwe AWBZ, noch onder de nieuwe Zorgverzekeringswet. De WMO regelt vormen van ondersteuning die het mensen mogelijk maakt zo lang mogelijk zelfstandig te functioneren. Bijvoorbeeld begeleiding en enkelvoudige huishoudelijke verzorging. Maar ook welzijnsactiviteiten, woningaanpassingen en informatie en advies. Voor onderdelen ligt het voor de hand om aansluiting te zoeken bij de bestaande welzijnsvoorzieningen.

---

¹ Het gaat hierbij om nieuwe ontwikkelingen op de terreinen van wonen, welzijn en zorg. Deze sluiten inhoudelijke aan op de WMO. De relatie met de bestaande welzijnsactiviteiten moet vanzelfsprekend ook gelegd worden. Het verbinden van nieuwe en bestaande activiteiten is onderdeel van de opdracht aan de werkgroep "gebiedsgerichte aanpak".

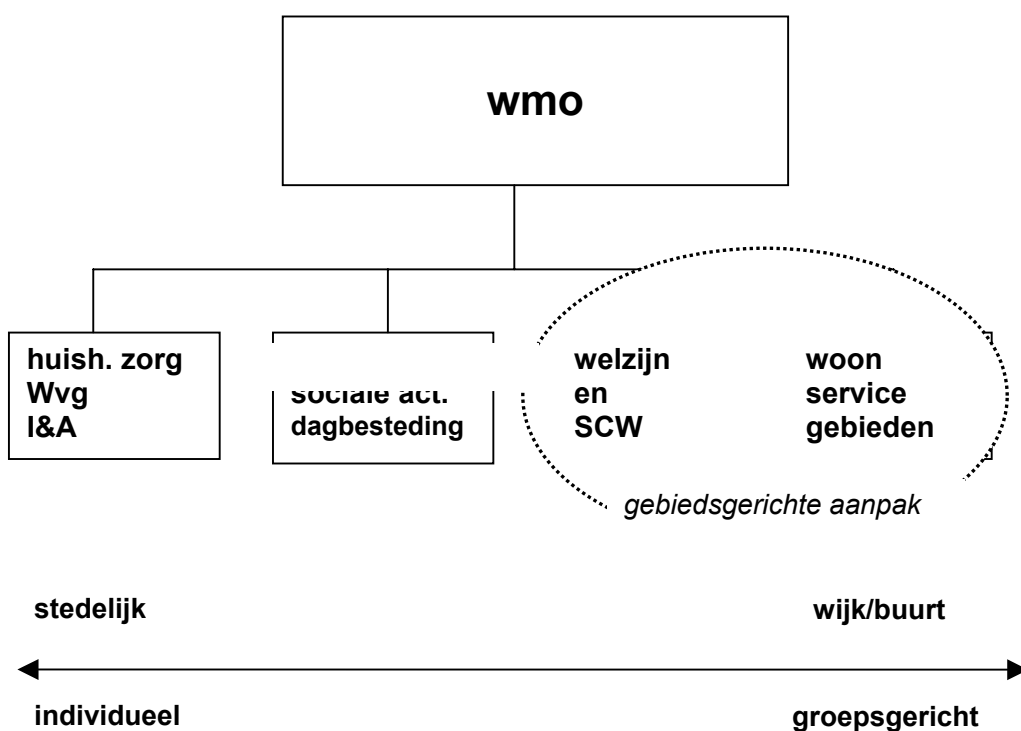
Welzijn

Al langer is de noodzaak vastgelegd te komen tot meer samenhang en samenwerking tussen de voorzieningen op het gebied van welzijn en die op het gebied van (groepsgerichte) zorg en ondersteuning in Ede. In een aantal wijken in Ede is daarvoor al een overzicht gemaakt van noodzakelijke en gewenste basisvoorzieningen. Als referentie geldt het onderzoek van Reinoud Advies over Welzijn in de woonzorgzone ten behoeve van de gemeente Ede, waarin onder andere een overzicht is opgenomen van vraag en aanbod van welzijnsfuncties.

Om *én* te voldoen aan de wettelijke verplichtingen van de WMO *én* de invoering in een breder perspectief te plaatsen worden de lopende ontwikkelingen op het gebied van de woonservicegebieden, de herstructurering van het sociaal-cultureel werk en het wijkgericht werken onder de noemer gebracht van de WMO.

Het motto voor de invoering van de WMO in Ede is:

Preventie in de welzijn voorkomt zorg.

Als het gaat om huishoudelijke verzorging en Wvg-voorzieningen wordt aansluiting gezocht bij de mogelijkheden die informele zorg en mantelzorg kunnen bieden. Voor het cluster welzijn en sociaal-cultureel werk wordt aansluiting gezocht met de bestaande welzijnsactiviteiten op het terrein van ouderen, jeugd, gehandicapten etc.

3.3. Stappenplan implementatie WMO

De VNG en VWS hebben een stuurgroep in het leven geroepen die zich richt op de oprichting van het ondersteuningsbureau implementatie WMO. Het implementatieplan voltrekt zich –landelijk- langs drie hoofdlijnen. Allereerst moeten de gemeenten in staat zijn op 1 januari 2006 de enkelvoudige huishoudelijke verzorging te leveren en de prestatievelden informatie&advies en de lokale belangenbehartiging georganiseerd te hebben. In de tweede lijn komen de prestatievelden en de nieuwe WMO-thema's aan bod in de zogenaamde proeftuinen. Ede heeft mede namens Veenendaal aangegeven proeftuin te willen zijn. De derde lijn bestaat uit het opzetten van pilots om te bekijken welke onderdelen uit de AWBZ kunnen worden overgeheveld naar gemeenten.

Daarom richt het stappenplan van de gemeente Ede zich vooralsnog op de invoering van de WMO in 2006 en wat daarvoor wettelijk gedaan moet worden. De reden

hiervoor is dat de WMO gefaseerd wordt ingevoerd en dat er per 1 januari 2006 een aantal zaken moet staan. Ede kiest voor een realistische en haalbare aanpak. Een andere reden is dat de bredere regiefunctie van de gemeente op wonen, welzijn en zorg een traject van langere adem is. In dit stappenplan is de ontwikkeling van deze regiefunctie meegenomen als een ontwikkeltraject.

Wat moet de gemeente in 2005 voorbereiden?²

1. Individuele voorzieningen (Wvg en enkelvoudige huishoudelijke verzorging)

De gemeente krijgt een zorgplicht voor individuele voorzieningen, vastgelegd bij algemene maatregel van bestuur. De gemeente moet de individuele voorzieningen verstrekken en daarvoor een verordening opstellen. De gemeente mag –binnen wettelijke kaders- een eigen bijdrage vragen voor de individuele voorzieningen. De gemeente kan de voorzieningen in natura verstrekken of via een PGB. Het rijk mag gemeenten voor maximaal vier jaar een specifieke uitkering verstrekken voor die voorzieningen waarvoor een zorgplicht geldt. De bedoeling is dat te doen voor enkelvoudige huishoudelijke verzorging.

De enkelvoudige huishoudelijke verzorging gaat per 1 januari 2006 over naar de WMO, evenals de Wvg. Als burgers recht hebben op grond van de Awbz of de Wvg dan blijft die tot één jaar na inwerkingtreding van de WMO van kracht.

2. Informatie en advies

Met het geven van “informatie en advies” doelt de WMO op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij gaan om algemene voorzieningen als (voldoende) informatiepunten maar ook om meer specifieke voorzieningen zoals advies of vraagverheldering. Het is wenselijk dat de gemeente zich daarbij laat leiden door de “één-loket-gedachte”: de burger zou zich in principe niet vaker dan één keer tot de gemeente hoeven te richten om informatie te krijgen over alle voorzieningen van maatschappelijke ondersteuning. In de functie advies is de individuele component terug te vinden, waar bijvoorbeeld de functie van het algemeen maatschappelijk werk onder zou kunnen vallen.

3. vierjarig plan

De gemeente moet in een vierjarig plan vastleggen wat zij doet op het terrein van de maatschappelijke ondersteuning. Dit plan is richtinggevend voor het gemeentelijk besluitvormingsproces en gaat in op doelstellingen, activiteiten en resultaten van gemeentelijk beleid. Het plan moet ook aandacht besteden aan kwaliteit en keuzevrijheid voor de burger. Bij het opstellen van dit plan moet de gemeente haar burgers betrekken, vooral de burgers om wie het gaat. De inspraak- en adviesfunctie van patiënten en cliënten moet gewaarborgd zijn. Voordat het plan naar de gemeenteraad gaat moet de gemeente advies inwinnen bij de gezamenlijke vertegenwoordigers van belangenorganisaties. Het advies moet meegestuurd worden.

4. Gebiedsgerichte aanpak in Ede

In een bredere aanpak betekent de invoering van de WMO het herijken van het zorg- en welzijnsbeleid. Om integrale beleidsontwikkeling mogelijk te maken zullen de gemeentelijke diensten en de instellingen in het veld meer moeten samenwerken. De gemeente kiest er dan ook voor een sterk regisserende rol op het terrein van wonen, welzijn en zorg in te nemen. Deze rol vraagt om een daadkrachtige coördinatie en aanjaging van het proces. De regierol is zowel intern als extern gericht.

In het ontwikkeltraject worden de huidige gebiedsgebonden activiteiten binnen de gemeente Ede aan elkaar verknoopt. Daarbij wordt niet alleen de positie van ouderen en kwetsbare burgers meegenomen. Er wordt ook gekeken naar de leefbaarheid in de wijken, bijvoorbeeld door het bevorderen van de maatschappelijke verbanden tussen burgers en het voeren van een preventief jeugdbeleid.

5. Voorbereiden invoering WMO vanaf 2007 en verder

Dit gaat om de ondersteunende en activerende begeleiding voor mensen zonder indicatie, vervoer naar dagactiviteiten (2007) en de implementatie van de subsidieregeling MEE-organisaties en Integrale Vroeghulp in de WMO (2008).

---

² gebaseerd op concept-wettekst WMO d.d. 21-12-2004

4. Voorstel werkwijze implementatie WMO

4.1. Projectorganisatie

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het stellen van kaders van het gemeentelijk beleid inzake de maatschappelijke ondersteuning van haar burgers. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de WMO. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de invoering van de WMO ligt bij de wethouders v/d Pol (wonen), Jonker (welzijn) en Kremers (zorg). Het college is opdrachtgever voor de invoering van de WMO. Het college mandateert ambtelijk het opdrachtgeverschap aan de directeur EWZ. Hij is verantwoordelijk voor de organisatorische inbedding van de WMO en voor de realisatie van de gestelde doelen.

In de gemeentelijke organisatie zijn binnen EWZ de hoofdafdelingen OCS en WIZ en de sector ROB/ONT betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van het beleid rondom wonen, welzijn en zorg. Voor het in kaart brengen van de financiële consequenties en het beheersbaar houden van de financiële risico's zijn de afdelingen FPD en Control betrokken bij de invoering van de wet.

De invoering van de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning wordt projectmatig opgepakt. Projectleider is medewerker Ontwikkeling van de stafafdeling EWZ/O&O.

Er komt een **projectgroep** met werkgroepen.

In de projectgroep hebben zitting de projectleider WMO, hoofd van de stafafdeling O&O, hoofd OCS, hoofd WIZ en hoofd ROB/ONT. De adjunct-directeur EWZ is voorzitter van de projectgroep. In de werkgroep hebben medewerkers van verschillende afdelingen zitting. Het voorzitterschap van de werkgroepen ligt bij EWZ/O&O.

De rol van de projectgroep is:

- geeft richtinggevende opdrachten aan de werkgroepen
- bewaakt de voortgang en het en zorgt tevens voor samenhang & afstemming
- neemt beslissingen of geeft advies over concrete voorstellen uit de werkgroepen
- ontwikkelt visie op wonen, welzijn en zorg
- is klankbord voor de projectleider

De projectgroep legt visies en beleidsmatige keuzen voor aan de **stuurgroep**. De rol van de stuurgroep is gericht op een goede voorbereiding van het bestuurlijk besluitvormingsproces. In de stuurgroep zitten namens het college de wethouders Kremers en Jonker. Daarnaast zitten in de stuurgroep de directeur EWZ, de voorzitter van de projectgroep, de projectleider WMO, de controller EWZ en het hoofd FPD. Afhankelijk van de accentverschuiving is deelname ROB in de stuurgroep gewenst. Een van de wethouders is voorzitter van de stuurgroep.

Er worden in 2005 vier werkgroepen ingesteld:

De werkgroepen worden ingericht rondom de thema's:

1. Enkelvoudige huishoudelijke verzorging
2. Informatie&advies
3. Vierjarig plan, inclusief inspraak&advies
4. Gebiedsgerichte aanpak

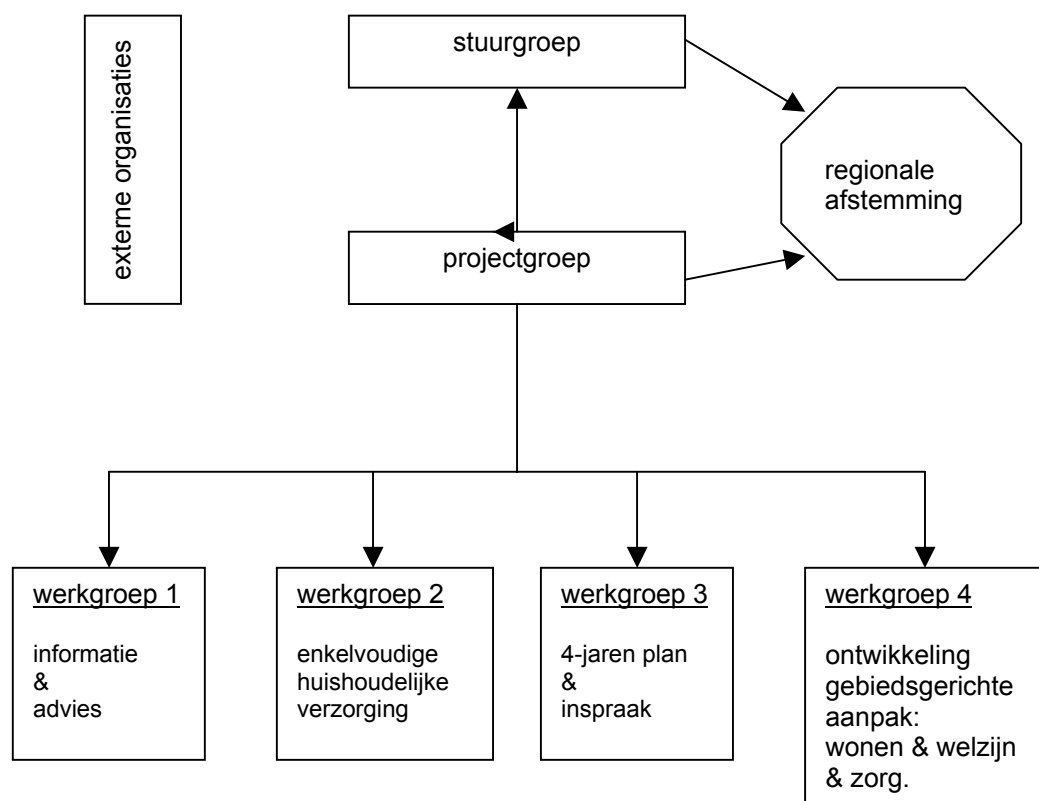
De werkgroep gebiedsgerichte aanpak is te zien als een ontwikkelgroep met als opdracht de huidige ontwikkelingen op het gebied van wonen, welzijn en zorg onder de noemer van de WMO te brengen en daarover advies uit te brengen aan de projectgroep en/of stuurgroep. Dit betreft, zoals eerder al aangegeven, een verdere verdieping van de gebiedsgerichte aanpak, zoals die momenteel in een aantal pilots vorm krijgt (woonservicegebieden, interdisciplinaire wijkteams, netwerkontwikkeling vrijwilligers). Ook wordt hier de link gelegd met het integraal wijkbeheer. Tot slot heeft deze werkgroep de opdracht nieuwe ontwikkelingen te verbinden met de bestaande welzijnsactiviteiten.

De projectgroep zorgt voor afstemming, begeleiding en sturing van het proces. De werkgroepen rapporteren aan de projectgroep. Deze aanpak maakt het mogelijk dat de werkgroepen elk een eigen traject volgen. De projectleiding is belast met het aanbrengen van samenhang en afstemming op het terrein van wonen, zorg en welzijn.

Procedure van besluitvorming:

- De werkgroepen rapporteren hun bevindingen aan de projectgroep. Dit kunnen zijn conceptvoorstellen voor ontwikkelingen, beleid en beleidsregels.
- De projectgroep stelt de resultaten van de werkzaamheden van de werkgroepen vast.
- De projectgroep rapporteert de stuurgroep over de voorbereidingen vanuit de werkgroepen en over de financiële consequenties van de WMO.
- Na stuurgroepbehandeling vindt besluitvorming door college en/of raad plaats volgens de gebruikelijke besluitvormingsprocedure.

Projectorganisatie WMO

4.2. Oriëntatie op maatschappelijke ondersteuning

De gemeente heeft voor de uitvoering van de WMO een grote mate van beleidsvrijheid om de doelstellingen van de wet te realiseren. De gemeenteraad is hierbij kaderstellend. Voor de onderdelen die op 1 januari 2006 gerealiseerd moeten zijn, wordt een kaderstellende startnotitie voorbereid. Daarin zullen de prestaties informatie & advies, enkelvoudige huishoudelijke verzorging en het vier-jarenplan (inclusief de inspraak- en adviesfunctie) worden benoemd, almede de verschillende opties die er zijn voor de uitvoering en de -financiële- consequenties daarvan.

Onderdeel van de kaderstellende oriëntatie is een regionale bijeenkomst. Deze is voor colleges en gemeenteraden over de actuele stand van zaken (informatie) en inzicht in de samenhangen en keuzemogelijkheden (oriëntatie).

Daarop volgt de lokale voorbereiding van de besluitvorming rond de kaderstelling WMO. Daarvoor wordt een startnotitie opgesteld met een aantal scenario's ter besluitvorming door de raad.

De planning is dat college en raad voor de zomer een kaderstellende notitie hebben vastgesteld. Deze kaderstellende notitie omvat in ieder geval de gemeentelijke visie op de WMO en op welke wijze de gemeente de lokale prestaties wil organiseren (zelf doen, samenwerking in de regio en/of uitbesteden). Dit deel gaat tevens over de vraag hoe de gemeente wil omgaan met de externe partners, welke rol zij hebben bij de maatschappelijke ondersteuning en wanneer zij betrokken worden bij de invoering van de WMO.

Na de zomer 2005 worden op basis van de kaderstelling door de raad drie lijnen uitgezet. Allereerst zal er een aanbod van enkelvoudige verzorging en informatie en advies gerealiseerd moeten worden. De tweede lijn is die van de inrichting van inspraak- en advies voor het vierjarig plan. De derde lijn is het overleg met de welzijns- en zorginstellingen in de gemeente Ede over hun positie en rol bij de verdere WMO-ontwikkelingen.

De planning is dat college en raad aan het eind van het jaar het vierjarig plan vaststellen en de WMO-verordening.

4.3. Opdrachten per werkgroep

De opdrachten aan de werkgroepen zijn richtinggevend en zijn op te vatten als het voorbereiden van de agenda. Afhankelijk van de opdracht kan het gaan om verschillende deelaspecten op zowel inhoud- als procesniveau. Onderdeel van de agenda is de aansluiting met verwante beleidsvelden.

Voor het uitvoeren van de opdrachten kunnen de werkgroepleden ook contacten leggen met externe instelling of de regio-gemeenten.

De opdrachtverstrekking aan de vier werkgroepen is in bijlage 2 opgenomen.

4.4. Inzet personele capaciteit

---

stuurgroep 4 x per jaar
projectgroep 1 x per maand
werkgroep 1x per 2 weken

Aannames:

Per stuurgroeplid een halve dag per bijeenkomst (incl. vergadertijd)

Per projectgroeplid een dag voorbereiding en huiswerk per bijeenkomst

Per werkgroeplid aan voorbereiding en huiswerk per bijeenkomst gemiddeld 2 dagen

---

4.5. Invoeringskosten WMO 2005

In principe wordt het project zoveel mogelijk uitgevoerd door medewerkers van de afdelingen O&O, OCS en WIZ. Daarnaast wordt voorgesteld in beperkte mate en op afroep door de gemeente externe ondersteuning in te huren. Op dit moment is nog niet duidelijk welk bedrag het ministerie landelijk ter beschikking stelt voor de invoering van de WMO.

Omdat de WMO gefaseerd wordt ingevoerd zijn in deze begroting alleen de invoeringskosten meegenomen voor 2005, te weten de invoering van de huishoudelijke verzorging, de inrichting van de functie informatie en advies en het organiseren van de belangenbehartiging in de gemeente.

In de begroting is een PM-post opgenomen voor de overdracht van de klanten van het Zorgkantoor en voor het regelen van de administratie.

begroting invoeringskosten WMO 2005

omschrijving	Bedrag
projectleiding intern (01-01 t/m 31-12)	PM
inhuur derden (facultatief)	15.000
scholing (10 medewerkers 1 dag)	2.500
vervangning tijdens scholing	5.000
automatisering (aanpassen GWS)	25.000
handboek WMO	15.000
voorlichting, folders, formulieren	7.500
inrichten functie informatie & advies	15.000
bijeenkomsten externe partijen	10.000
overdracht en administratie klanten via Zorgkantoor	PM
invoeringsbudget rijk	- PM
Totaal eenmalige aanvullende middelen	95.000

4.6. Planning invoering WMO

Fase	Doelgroep	Planning	Werkvorm
Verkenning / informatie-vergaring <i>(beeldvorming)</i>	Raadsleden	oktober 2004	<i>Regionale conferentie 1</i> > sprekers <ul style="list-style-type: none"> • ministerie VWS • patiëntenplatform • Zorgkantoor • koepelorg. welzijn • provincie Gld. • wethouder > Lagerhuisdebat o.b.v. dilemma's
	Raadsleden cie. MZ	December 2004	<i>Presentatie in de commissie</i> over de Edese situatie
Product	Stappenplan invoering WMO		

Fase	Doelgroep	Planning	Werkvorm
Meningsvorming <i>(kaderstelling)</i>	Raadsleden	voorjaar 2005	<i>Regionale conferentie</i> <ul style="list-style-type: none"> • informatie en oriëntatie
	Raadsleden	april/mei 2005	<i>Werkconferentie</i> <ul style="list-style-type: none"> • richtinggevende uitspraken op basis van scenario's
	Externe organisaties	mei/juni 2005	<i>Consultatieronde</i> <ul style="list-style-type: none"> • open gesprekken over visie en kaders
	B&W en Commissie MZ	juni 2005	<i>Vergadering</i> <ul style="list-style-type: none"> • vaststellen kaderstellende notitie + opzet vierjarig plan
Producten	Kaderstellende notitie en eerste opzet vierjarig plan Aanbestedingsprotocol huishoudelijke verzorging		

Fase	Doelgroep	Planning	Werkvorm
Besluitvorming <i>(beleidsbepaling)</i>	Raadsleden Externe partijen: <ul style="list-style-type: none"> • zorgkantoor • aanbieders en consumenten van zorg en welzijn 	september 2005	<i>Gesprekspanels</i> <ul style="list-style-type: none"> • presentatie visie en kaderstelling • open gesprekken (voorzitterschap van raadsleden)
	B&W en Commissie MZ	september 2005	<i>Vergadering</i> <ul style="list-style-type: none"> • vaststellen concept-vierjarig plan
	Cliënten, patiënten en consumentenorganisaties	oktober 2005	<i>Inspraak</i> <ul style="list-style-type: none"> • Inspraakronde: concept-vierjarig plan
	Raadsleden cie MZ	november 2005	<i>Vorbereiding besluitvorming</i> <ul style="list-style-type: none"> • vierjarig plan en WMO-verordening
	Gemeenteraad	december 2005	<i>Reguliere besluitvorming</i> <ul style="list-style-type: none"> • Vierjarig plan en WMO-verordening

bijlage 1

Het bedrag dat al dan niet gefaseerd in het gemeentefonds zal worden gestort voor de uitvoering van de WMO is als volgt opgebouwd:

1. Welzijnswet	3 miljard
2. Wvg	1 miljard
3. Huishoudelijke verzorging	1 miljard
4. Ondersteunende en activerende begeleiding	365 miljoen
5. Vervoer	?
6. Subsidiereregeling diensten bij wonen met zorg	50 miljoen
7. Subsidiereregeling MEE-organisaties	150 miljoen
8. Subsidiereregeling ADL-clusters	2,7 miljoen
9. Subsidiereregeling doventolken	2,1 miljoen
10. Zorgvernieuwingsprojecten GGZ	3 miljoen
11. OGGZ	6,4 miljoen
12. Begeleiding MO-instellingen	12 miljoen
13. Vrijwillige thuiszorg en mantelzorg	20,5 miljoen
Totaal (in euro's)	5,6 miljard

bijlage 2 Opdrachtverstrekking werkgroepen

WERKGROEP INFORMATIE EN ADVIES

Het gaat om algemene informatie over maatschappelijke ondersteuning maar kan ook gaan om individuele adviezen over specifieke voorzieningen. Er zijn al verschillende loketten voor doelgroepen (bijvoorbeeld ouderen/SWO) of voorzieningen (bijvoorbeeld Wvg).

De functie is dat de burger informatie en advies krijgt over maatschappelijke ondersteuning. Nog uit te werken aspecten zijn vragen als wát de gemeente wil regelen (zoals informatie&advies, indicatiestelling, doorverwijzing & doorgeleiding) en wáár de gemeente dit wil positioneren (gemeente, uitvoerende organisatie of in een nieuwe setting).

Voorstel doen over de volgende uitgangspunten:

- de functie informatie en advies over gemeentelijke voorzieningen sec of uitbreiding functie met:

-
-
-
-

- plek en positie van informatie en advies

-
-
-

- inhoud van informatie en advies

-
-
-

- aanbieden informatie

-
-
-
-
-

- ontwikkeling informatie en advies

-
-

- inrichting informatie en advies (afhankelijk van functie)

-

PP/CF, vrijwilligersorganisaties, CIZ (AWBZ-indicatie), zorgaanbieders

Product werkgroep

Punt voor informatie en advies over maatschappelijke ondersteuning
Informatiemateriaal voor burgers van de gemeente Ede

WERKGROEP ENKELVOUDIGE HUISHOUDELIJKE VERZORGING

Voorstel doen over de volgende uitgangspunten en mogelijkheden:

Indicatiestelling:

Gebeurt nu door CIZ en is objectief, integraal en onafhankelijk. Vanaf 1 januari 2006 valt de indicatiestelling onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

Uitgangspunten:

- snel en eenvoudig, geen onnodige bureaucratie
- financieel beheersbaar
- wel/geen onderdeel van de informatie en advies-functie

Mogelijkheden na 01-01-2006:

A- indicatiestelling wordt uitgevoerd door CIZ

B - indicatiestelling wordt uitgevoerd door een partij, geselecteerd na vergelijking met anderen (kan ook regionaal)

C - indicatiestelling wordt uitgevoerd door gemeente

Uitwerking:

onderzoek de combinatie van A en C (enkelvoudige, geprotocolleerde indicatiestelling door gemeente en complexere indicatiestellingen uitbesteden aan CIZ).

Verstrekking enkelvoudige huishoudelijke verzorging

Gebeurt nu door zorgaanbieders (Kruiswerk-West Veluwe, Beeuwkes Thuiszorg, St. Thuiszorg Icare, Thuiszorg Op Maat en anderen). Het CIZ kan informatie verschaffen over omvang enkelvoudige huishoudelijke verzorging in Ede.

Uitgangspunten:

- kwaliteitsborging
- keuzevrijheid burger en toegankelijkheid
- financieel beheersbaar

Mogelijkheden:

A- zelfstandige inkoop via Europese aanbesteding

B- regionale inkoop via Europese aanbesteding

C- verstrekking in de vorm van een PGB

Uitwerking:

Onderzoek de kosten en baten van de verschillende opties. Bij inkoop moet rekening gehouden worden met de afstemming tussen eigen verantwoordelijkheid, mantelzorg en individuele voorzieningen. Voorbereiding Europese aanbesteding. Onderzoek mogelijkheid om via een pilot ervaring op te doen met PGB.

Financiering

- breng in beeld de bijdrage van het rijk en de verwachte uitgaven voor enkelvoudige huishoudelijke verzorging
- ontwikkel modellen voor een zo optimaal mogelijke beheersbaarheid van de kosten
- doe voorstellen voor eigen bijdrage in relatie tot de volgende zaken:
  -
  -
  -
  -

Product werkgroep

Aanbesteding enkelvoudige huishoudelijke verzorging
WMO-verordening

WERKGROEP VIERJAREN-PLAN EN INSPRAAK

Deze werkgroep zal zich moeten oriënteren op de vraag hoe burgers betrokken worden bij het opstellen van het vierjarenplan en hoe de gemeente verantwoording gaat afleggen. In Ede functioneert momenteel Het Overleg, de cliëntenraad van uitkeringsgerechtigden (incl Wvg).

Voorstel doen over de volgende uitgangspunten:

- voor wie:

-
-

- samenstelling:

-
-
-
-

- vorm:

-
-

- taken en bevoegdheden

-
-

- verantwoording over gevoerd beleid

-
-
-

Product werkgroep

Voorstel cliëntenparticipatie WMO in de gemeente Ede
Organiseren van inspraakronde voor vierjarenplan

WERKGROEP GEBIEDSGERICHTE AANPAK

Er komt een lijst van gebieden in de gemeente Ede en welke ontwikkelingen er spelen op gebied van wonen, welzijn en zorg. Concreet gaat het om de woonservicegebieden, herstructurering sociaal-cultureel werk, multidisciplinaire wijkteams, school&partner-ontwikkelingen, jeugdnetwerken. Het voorstel is om per gebied een aanspreekfiguur te benoemen, die overzicht heeft over de ontwikkelingen, de voortgang bewaakt van de (individuele) projecten en samenhang aanbrengt.

Opdracht: ligt in de voortgangsbewaking individuele trajecten en **ontwikkelopdracht:** te komen tot wijkservicegebieden met een integraal aanbod wonen, welzijn en zorg. Er liggen op dit vlak de nodige actiepunten voor de gemeente. Een opsomming:

- Vertaling Laaglandrapport naar Ede. Verwerking van cijfers in meerjarige (prestatie-)afspraken met Woonstede; maken van nadere afspraken met betrokken instellingen.
- Lokale situatie en initiatieven toetsen op het Reinoud Advies-rapport Welzijn in de woonservicegebieden en streven naar optimalisering van de oplossingen in concrete projecten op wijkniveau.
- Integrale wijkbenadering koppelen aan de ontwikkeling van de woonservice gebieden.
- Voorbereiden van de benodigde (sociale) infrastructuur, vooruitlopend op de WMO.
- Bevorderen afstemming en samenwerking tussen de diverse werksoorten op wijkniveau.
- Bevorderen afstemming en samenwerking tussen de verschillende gemeentelijke diensten en afdelingen.
- Zoeken naar middelen vanuit provincie, rijk of Europa om dit te kunnen doen.

Product werkgroep

Ontwikkeling van wijkservicegebieden met geïntegreerd en op de vraag afgestemd aanbod van wonen, welzijn en zorg.